

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247005

วิเคราะห์คนตรีในการแสดงหนังละครอุษณระอุจำไท สายสัวี่งี่ จัหวัดัทราก

นางเอกัสราก คงเน่าพ่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกาการศึกษาตามหลักสูครปรัญญูเกิลปคาสมคมหาบัฒนัท
สาขาวิชาคุรึษาเค็ไทย ภาควิชาคุรึษาเค็ศึป
คณศึลปกรณศาสตรั จุศเบเครณัฒนาวิทธานัน
ปีการศึกษา 2553
ศึบศึลนัษจุศเบเครณัฒนาวิทธานัน

b0095453

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247005

P 0 600
วิเคราะห์ดนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ จังหวัดตราด

นางอภัสรา คงเผ่าพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 2 8 6 7 4 6 3 3 5

AN ANALYSIS OF MUSIC PERFORMANCE ACCOMPANYING KRU AMPAI SAISANG'S
SHADOW THEATRE TROUPE IN TRAD PROVINCE

Mrs.Aphatsara Khongphaophon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

5 2 8 6 7 4 6 3 3 5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วิเคราะห์ดนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำเภอสายสั้งซ์
จังหวัดตราด

โดย

นางอภัสสรฯ คงเผ่าพงษ์

สาขาวิชา

ดุริยางค์ไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.จำคม พรประสิทธิ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญกร บินchanant)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.จำคม พรประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประสิทธิ์ เผ่าสวัสดิ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)

อาภัสรา คงเผ่าพงษ์ : วิเคราะห์ดนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์
จังหวัดตราด (AN ANALYSIS OF MUSIC PERFORMANCE ACCOMPANYING
KRU AMPAI SAISANG'S SHADOW THEATRE TROUPE IN TRAD PROVINCE)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.จำคม พรประสิทธิ์, 197 หน้า 247005

หนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ จังหวัดตราด นิยมแพร่หลายอยู่ในจังหวัดตราด ได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงหนังตะลุงในทางภาคใต้โดยการนำมาของนายศรีแก้ว ครูหนังตะลุงทางภาคใต้ที่ได้ถ่ายทอดการแสดงมหรสพประเภทนี้ไว้ที่จังหวัดตราดประกอบกับการแสดงดังกล่าวสามารถเข้ากับชุมชนได้อย่างสนิทสนมในมิติต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม จนทำให้เป็นที่แพร่หลายมีการสืบทอดต่อกันมา

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์ดนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ จังหวัดตราด นี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ดนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ ตลอดถึงประวัติ - ผลงานรวมไปถึงบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่ามีเครื่องดนตรีประกอบการแสดงดังกล่าว 4 ชิ้น คือ 1. โทน 2. กลองตุ๊ก 3. ซอด้วง 4. ฉิ่ง โดยส่วนใหญ่เครื่องดนตรีมักทำจากวัสดุในท้องถิ่น เรียบง่ายไม่ซับซ้อน ในส่วนของบทเพลงพบการบรรเลงเพลง 12 ท่า ซึ่งใช้เป็นเพลงสำหรับโหมโรงอันเป็นเพลงเก่าแก่สืบทอดมาแต่โบราณ โดยมีจังหวะของโทนและใช้ ซอด้วงเป็นหลักในการบรรเลงในท่วงทำนองเพลงไทย เพลงพื้นบ้าน เพลงปลุกใจและเพลงลูกทุ่งเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ จังหวัดตราด ในขั้นตอนการโหมโรง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่มีลักษณะท่อนเดียว บรรเลงซ้ำหลาย ๆ เที้ยว ทำนองเพลง 12 ท่า เพลงที่ 1 ใช้ระดับเสียงขวาและเสียงกลางแหบ เพลงที่ 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11 และ 12 มีการใช้ระดับเสียงกลางแหบ เพลงที่ 6 ใช้ระดับเสียงขวา โดยเพลง 12 ท่า ทุก ๆ เพลงมีการใช้เสียงนอกบันไดเสียงมาเรียงร้อยเป็นสะพานเชื่อมเสียงเพื่อให้เกิดความไพเราะและความสมบูรณ์ในการบรรเลง

ภาควิชา   ดุริยางคศิลป์
สาขาวิชา   ดุริยางค์ไทย
ปีการศึกษา   2553

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5286746335: MAJOR THAI MUSIC

KEYWORDS : ACCOMPANYING KRU AMPAI SAISANG'S SHADOW THEATRE
TROUPE IN TRAD PROVINCE / AN ANALYSIS OF MUSIC PERFORMANCE SHADOW
THEATRE TROUPE IN TRAD PROVINCE / KRU AMPAI SAISANG

APHATSARA KONGPHAOPHONG : ANALYSIS OF MUSIC PERFORMANCE
ACCOMPANYING KRU AMPAI SAISANG'S SHADOW THEATRE TROUPE IN
TRAD PROVINCE . ADVISOR : ASSOC PROF. KUMKOM POMPRASIT, 197 pp.

247005

The Kru Ampai Saisang's Shadow Theatre Troupe has been widely popular in Trad province. It has been influenced by the performance of Southern Shadow Play that was brought into Trad by Mr. Srikaew, a shadow play master. He passed on this kind of play within Trad province. This performance is closely interacted in the community, and also be widely known and perpetuated.

This research is entitled "An Analysis of Music Performance Accompanying Kru Ampai Saisang's Shadow Theatre Troupe in Trad Province." It aims to analyze the music performance accompanying to the shadow play of Kru Ampai Saisang's troupe and its history-achievements, including other relevant contexts. This research findings show that 4 musical instruments were used to accompany such play i.e. 1) Single-Headed Thai drum (Tone), 2) Tuk drum, 3) Soprano Fiddle, and 4) Small cymbals. Most of them were made of local materials. A "Sibsong Tar/ 12 melody formats", an ancient-inherited song, was played and used as overture. The melodies of Thai, folk, and country songs were mainly played.

These research findings indicated that the music accompanying to the shadow play of Kru Ampai Saisang's troupe in Trad Province for overture stage was the singular form melody and replayed for many times. The 12-melody formats comprises the 1st song using thang Java and thang hab, the 2nd, 3rd, 4th, 5th, 7th, 8th, 9th, 10th, 11th and 12th songs using thang hap, and the 6th song using thang Java. All of these songs compiled the sound tone out of musical scale to be bridge for making the pleasant sounding.

Department : Music

Student's Signature... Aphatsara

Field of Study : Thai Music

Advisor's Signature... Kumkom Pomprasit

Academic Year : 2010

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้มีพระคุณที่ได้ให้ความกรุณา เมตตาอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการให้ข้อมูล ให้ความรู้รวมถึงให้คำแนะนำสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา หากงานวิจัยฉบับนี้ ก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลทั่วไป ขอคุณความดีและกุศลผลบุญจงส่งผลถึงครุหิ้งตะลุงทุกท่านที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนผู้ให้กำเนิดบิดามารดาบังเกิดเกล้าที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูบุตรชายอันเป็นที่รัก ด้วยดีตลอดมา และกราบขอบพระคุณบุคคลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิอันได้แก่ รศ.พิชิต ชัยเสรี รศ.ดร.บุญกร บิณฑสันต์ รศ.ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ผศ.ดร. ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์ ผศ.ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ รศ.ดร.จำคม พรประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยครั้งนี้ที่ให้ความรู้ในการทำวิจัย ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ครุหิ้งตะลุงจังหวัดตราดที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้และให้ข้อมูลสัมภาษณ์ซึ่งเป็นประโยชน์ในงานวิจัยครั้งนี้อย่างไม่ปิดบังอำพรางได้แก่ ครูอำเภอ สายสังข์ ครูโสน นุดสมบัติ ครูเฟื่อง ใจเที่ยง และครูคำนิง สร้อยแสง

กราบขอบพระคุณ คุณครูจิระศักดิ์ และคุณครูกรรมกร์ สุวรรณโณ ผู้ที่เปรียบประดุจดั่งบิดามารดาที่ได้เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนและคอยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจตั้งแต่เล็กจนเติบโตใหญ่ จนประสบความสำเร็จจนถึงปัจจุบันนี้

กราบขอบพระคุณ นายช่างสมพงษ์ และ คุณครูปทุมทิพย์ กาวิล ที่ให้ความรักความอบอุ่นซึ่งเป็นทั้งครูและเสมือนบิดามารดาในขณะเดียวกัน ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และให้กำลังใจในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ อาจารย์พิสุทธิ การบุญ อาจารย์วรพจน์ มานะสมปอง ผศ.เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์ อาจารย์กฤษณา นุ่มเจริญ นางกาญจนา เข็มเมืองปัก บุคคลสำคัญที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะและให้กำลังใจในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณนิศยา อ่อนทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสารและการประสานงาน

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	5
	1.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
	1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2	บริบทที่เกี่ยวข้อง.....	8
	2.1 ประวัติจังหวัดตราด.....	9
	2.2 การแสดงพื้นบ้านในจังหวัดตราด.....	14
	2.2.1 เถิดเทิงหรือเทิงบองกลองยาว.....	17
	2.2.2 เพลงขอทาน.....	17
	2.2.3 รำสวด.....	17
	2.2.4 ละครชาตรีหรือเพ่งตุ๊ก.....	18
	2.2.5 ลิเก.....	20
	2.2.6 ลำตัด.....	20
	2.2.7 หนังตะลุง.....	21
	2.3 ประวัติและวิวัฒนาการของหนังตะลุงจังหวัดตราด.....	22
	2.4 คณะหนังตะลุงในจังหวัดตราดปัจจุบัน.....	27
	2.4.1 หนังตะลุงคณะสองพี่น้องสมบัติสร้างบริการ.....	28
	2.4.2 หนังตะลุงคณะรักษ์ตะลุง.....	33
	2.4.3 หนังตะลุงคณะศิษย์สร้อยแสง.....	37
	2.4.4 หนังตะลุงคณะท่าโสมอนุรักษ์มรดกไทย.....	40
	2.5 โอกาสในการเล่นหนังตะลุงจังหวัดตราด.....	44

	หน้า
2.6 วรรณคดีที่นิยมนำมาแสดงหนังตะลุงของจังหวัดตราด.....	44
2.6.1 ประเภทวรรณคดีชั้นสูง.....	45
2.6.2 ประเภทวรรณคดีพื้นบ้าน.....	46
2.6.3 ประเภทสร้างสรรค์ชั้นใหม่.....	50
บทที่ 3 องค์ประกอบของการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ จังหวัดตราด..	52
3.1 เครื่องดนตรีและการประสมวง.....	53
3.2 นายหนังตะลุง.....	61
3.2.1 ประวัติคุณครูอำไพ สายสังข์ นายหนังคนที่ 1.....	63
3.2.2 ประวัตินายบุญล้อม ธรรมบาล นายหนังคนที่ 2.....	64
3.3 ตัวหนังตะลุง.....	66
3.4 นักดนตรี.....	72
3.4.1 ประวัตินายพุด จันทร์กลม นักดนตรีตำแหน่ง กลอง โทน.....	73
3.4.2 ประวัตินายวินัย จันทร์งาม นักดนตรีตำแหน่ง กลอง ฉิ่ง.....	74
3.4.3 ประวัตินางนุชจริญ จันทรมหา นักดนตรีตำแหน่ง โทน.....	75
3.5 พิธีกรรมความเชื่อ.....	76
3.5.1 การตั้งโรงหนังตะลุง.....	76
3.5.2 บทไหว้ครู.....	78
3.5.3 ข้อกำหนดเฉพาะในพิธีกรรม.....	79
3.5.4 เครื่องบูชาครู.....	88
3.5.5 ขั้นตอนการไหว้ครู.....	90
3.6 สายการสืบทอดการแสดงหนังตะลุง.....	91
3.6.1 ประวัติครูหนังตะลุงลำดับที่ 1-4 (เสียชีวิตแล้ว).....	92
3.6.2 ประวัติครูหนังตะลุงลำดับที่ 5 นายไย ครองธรรม.....	93
3.6.3 ประวัติครูหนังตะลุงลำดับที่ 6 นายวิจิต บัวขาว.....	95
3.6.4 ประวัติครูหนังตะลุงลำดับที่ 7 นายเฉื่อย อุปเวช.....	97
บทที่ 4 ดนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำไพ สายสังข์ จังหวัดตราด.....	101
4.1 ฉันทลักษณ์ของกลอนที่นำมาร้องหนังตะลุง.....	101
4.2 ลักษณะเสียงและกลวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีในการแสดง หนังตะลุง.....	113

	หน้า
4.2.1 โทนหรือทับ.....	115
4.2.2 กลองตุ้มหรือกลองชาตรี.....	119
4.2.3 ซอด้วง.....	121
4.2.4 ฉิ่ง.....	125
4.3 บทเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงหนังตะลุง.....	127
4.4 ลักษณะเฉพาะของคนตรีในการแสดงหนังตะลุงคณะครูอำเภอ สายสังข์	139
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	171
รายการอ้างอิง.....	178
ภาคผนวก.....	181
ภาคผนวก ก.....	182
บทหนังตะลุงเรื่องสะอังก์ทอง คณะรักษ์ตะลุง ตำบลหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดตราด.....	183
โน้ตเพลงไทยที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุง คณะครูอำเภอ สายสังข์ จังหวัดตราด.....	191
ภาคผนวก ข.....	194
ประวัติครูอำเภอ สายสังข์.....	195
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	197

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ภาพสัญลักษณ์ประจำจังหวัดตราด.....	9
2.2 ภาพนายนิริศ ณะประสพ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ.....	15
2.3 ภาพพระครูวิมลโสมนันท์ เจ้าอาวาสวัดท่าโสม ประธานศูนย์ บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลท่าโสม.....	16
2.4 ภาพการแสดงละครชาตรี คณะนภหวิดศิษย์เรณู งานสี่สัปดาห์วันออก...	19
2.5 ภาพพระบูรเขตต์คณาจารย์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดตราด.....	23
2.6 ภาพพระครูพิศาลธรรมวาทิ เจ้าอาวาสวัดบางปีดบน เจ้าคณะอำเภอแหลมงอบ.....	25
2.7 ภาพคุณครูโสม นุดสมบัติ.....	28
2.8 ภาพตัวหนังตัวนาง.....	30
2.9 ภาพครูเฟื่อง ใจเที่ยง	33
2.10 ภาพตัวหนังตะลุงนเรศ.....	35
2.11 ภาพคุณครูกำนิง สร้อยแสง.....	37
2.12 ภาพตัวหนังตะลุงฤทธิ นเรศ นารายณ์.....	38
2.13 ภาพคุณครูอำไพ สายสังข์.....	40
2.14 ภาพตัวหนังตะลุงเทวดา.....	42
3.1 ภาพโทนหรือทับของเก่าที่ชำรุด.....	54
3.2 ภาพโทนหรือทับ.....	55
3.3 ภาพกลองตุ๊ก.....	56
3.4 ภาพซอด้วง.....	58
3.5 ภาพฉิ่ง.....	59
3.6 ภาพการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงคณะคุณครูอำไพ สายสังข์.....	60
3.7 ภาพครูอำไพ สายสังข์.....	63
3.8 ภาพนายบุญล้อม ธรรมบาล นายหนังคนที่ 2.....	64
3.9 ภาพหนังตะลุงสมัยโบราณใช้สีแดงและสีดำ ตัวหนังของพระครู พิศาลธรรมวาทิ เจ้าอาวาสวัดบางปีดบน เจ้าคณะอำเภอแหลมงอบ.....	67
3.10 ภาพรูปหนัง 3 องค์ที่สร้างขึ้นใหม่.....	68
3.11 ภาพรูปพระฤทธิ (หนังเก่า).....	68
3.12 ภาพรูปเทวดา (หนังเก่า).....	69

3.13 ภาพรูปตัวตกเป็นพราน (หนังเก่า).....	69
3.14 ภาพรูปตัวตกในคณะ (หนังเก่า).....	70
3.15 ภาพเขาควางที่เหลาเล็ก ๆ เป็นรูปโค้งใช้ยางหนังสติกแทนเชือก.....	70
3.16 ภาพเขาควางที่เหลาเล็ก ๆ เป็นรูปโค้งใช้เชือกผูกชักปาก.....	71
3.17 ภาพรูปช้าง (หนังเก่า).....	71
3.18 ภาพนายพูล จันทรกลม.....	73
3.19 ภาพนายวินัย จันทรังาม.....	74
3.20 ภาพนางนุชจริญ จันทรมหา.....	75
3.21 ภาพการตั้งโรงหนังตะลุงคณะคุณครูอำไพ สายสังข์.....	77
3.22 ภาพลำดับขั้นตอนที่ 1 การตั้งเครื่อง.....	80
3.23 ภาพลำดับขั้นตอนที่ 2 การไหว้ครู.....	80
3.24 ภาพขั้นตอนที่ 4 เบิกหน้าพระ.....	81
3.25 ภาพพระทั้งสามองค์.....	82
3.26 ภาพขั้นตอนที่ 4 จับลิ้งหัวค้ำ.....	84
3.27 ภาพขั้นตอนที่ 5 กาศหน้าบท.....	85
3.28 ภาพขั้นตอนที่ 6 เสนาบอกรื่อง.....	85
3.29 ภาพขั้นตอนที่ 7 เริ่มเดินเรื่อง.....	86
3.30 ภาพขั้นตอนที่ 8 จบการแสดง.....	86
3.31 ภาพเครื่องบูชาครูหรือเครื่องเคารพครู.....	88
3.32 ภาพนายหนังทำพิธีไหว้ครู.....	91
3.33 ภาพนางสายหยุด นิยมสินธุ์ ลูกสาวครูโย ครองธรรม.....	93
3.34 ภาพครูวิจิต บัวขาว.....	95
3.35 ภาพนางวิเชียร มนัสสนิท ลูกสาวครูวิจิต บัวขาว.....	96
3.36 ภาพครูเฉื่อย อุปเวช.....	97
3.37 ภาพนางนกเอี้ยง อุปเวช ลูกสาวครูเฉื่อย อุปเวช.....	98
4.1 ภาพโทนที่บรรเลงในคณะหนังตะลุงครูอำไพ สายสังข์.....	116
4.2 ภาพวิธีการตีโทนเสียงจับ.....	117
4.3 ภาพวิธีการตีโทนเสียงเท่ง.....	117
4.4 ภาพวิธีการตีโทนเสียงตึง.....	118
4.5 ภาพการบรรเลงทับหรือโทนคณะหนังตะลุงของครูอำไพ สายสังข์.....	118
4.6 ภาพกลองตุ้มในคณะหนังตะลุงครูอำไพ สายสังข์.....	119

ภาพที่	หน้า
4.7 ภาพวิธีการตีกลองตุ้มเสียงตุง.....	120
4.8 ภาพวิธีการตีกลองตุ้มโดยใช้สองมือเสียงตุงตุง.....	120
4.9 ภาพการบรรเลงกลองตุ้มหรือกลองชาตรีในขณะนั่งตะลุง ของครูอำเภอ สายสังข์.....	121
4.10 ภาพซอด้วงที่บรรเลงในขณะนั่งตะลุงครูอำเภอ สายสังข์.....	121
4.11 ภาพวิธีการจับซอ.....	123
4.12 ภาพวิธีการจับคันชัก.....	124
4.13 ภาพครูอำเภอ สายสังข์ สาธิตวิธีการบรรเลงซอ.....	124
4.14 ภาพการบรรเลงซอด้วงประกอบการแสดงหนังตะลุง ของครูอำเภอ สายสังข์.....	\ 124
4.15 ภาพหนังที่บรรเลงในขณะนั่งตะลุงของครูอำเภอ สายสังข์.....	125
4.16 ภาพการจับฉิ่ง.....	125
4.17 ภาพการตีเสียงฉิ่ง.....	126
4.18 ภาพการตีเสียงฉับ.....	126
4.19 ภาพการบรรเลงฉิ่งประกอบการแสดงหนังตะลุง คณะครูอำเภอ สายสังข์.....	127